

KÂR YEDEKLERİNDEN KARŞILANMAK SURETİYLE SERMAYE ARTIRIMINA GİDİLMESİNE İLİŞKİN DANIŞTAY'IN İPTAL KARARI AVANTAJ MI / DEZAVANTAJ MI?

THE CANCELLATION DECISION OF THE COUNCIL OF STATE TO CANCEL THE CAPITAL INCREASE BY MEETING THE PROFIT RESERVES IS AN ADVANTAGE OR A DISADVANTAGE?

Yunus DEMİRKOL*

ÖZ

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu'na (KVK) dayanılarak çıkarılan 1 seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği'nde kâr yedeklerinden karşılanmak suretiyle sermaye artırımına gidilmesi karşılığında ortaklara bedelsiz hisse senedi verilmesi ile fiilen kar payı dağıtımında bulunulması arasında herhangi bir fark bulunmadığı ifade edilmiş olup, söz konusu düzenleme Danıştay 4. Dairesi Başkanlığının 14.06.2017 tarih ve Esas No:2013/2951, Karar No: 2017/5260 sayılı kararıyla iptal edilmiştir. İş bu çalışmamızda Danıştay 4. Dairesi tarafından verilen ilgili kararın, öncesi ve sonrasında Kurumlar Vergisi mükellefleri üzerindeki etkileri irdelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kâr Yedekleri, İştirak Kazançları İstisnası, İştirak Hisseleri Satış Kazancı İstisnası.

ABSTRACT

1 Series of Corporate Tax General Communiqué (CTL) based on The Corporate Tax Law (ctl) No. 5520 has been expressed that in return for capital increase by meeting the profit reserves there is no difference between giving bonus shares to shareholders and actually distributing dividends to the shareholders. The 4th department of the Council of State's Main date 14.06.2013 and no: 2013/2951, Decision no: 2017/5260 have been cancelled with the decision. In this study, the effects of the decision made by 4th Department of The Council of State on Corporate taxpayers before and after the decision were examined.

Keywords: Profit reserves, exemption from participation income, exemption from sales earnings of subsidiaries.

* Vergi Müfettiş Yardımcısı

M.G.T.: 03.05.2018 / M.K.T.: 25.06.2018

1- GİRİŞ

5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun 5/1-e maddesinde iştirak hisselerinin elden çıkarılması durumunda uygulanacak istisna hükümlerinden bahsedilmiş olup, ilgili kanun maddesinde bedelsiz olarak elde edilen hisse senetlerinin elden çıkarılmasında iktisap tarihi olarak sahip olunan eski hisse senetlerinin iktisap tarihinin esas alınacağı ifade edilmiştir.

Söz konusu kanuna dayanılarak çıkarılan 1 seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinde, yukarıda ifade edilen istisnaya ilişkin açıklamalar yapılmış olup, söz konusu tebliğin "Bedelsiz olarak elde edilen hisse senetlerinin satışından sağlanan kazançların durumu" başlıklı 5.6.2.4.3. bölümünde, sermaye yedeklerinden veya kâr yedeklerinden karşılanmak suretiyle sermaye artırımına gidilmesi halinde ortaklara bedelsiz hisse senedi verilmesi durumlarına ilişkin açıklamalara yer verilmiş olup, söz konusu bölümün 2. paragrafı Danıştay 4. Dairesi Başkanlığı'nın 14.06.2017 tarih ve Esas No:2013/2951, Karar No: 2017/5260 sayılı Kararıyla iptal edilmiştir.

İş bu çalışmamızda söz konusu iptal kararı öncesi ve sonrasındaki durumlar açıklanmak suretiyle iptal kararının Kurumlar Vergisi mükellefleri açısından avantaj / dezavantajlı olup olmadığı hususları irdelenmiştir.

2- SERMAYE ARTIRIMI KARŞILIĞI BEDELSİZ VERİLEN HİSSE SENETLERİNİN VERGİSEL DURUMU

2.1- İştirak Kazançları İstisnası ve İştirak Hisseleri Satış Kazancı İstisnasına İlişkin Yasal Düzenlemeler

Kurumlar Vergisi Kanunu'nun 5/1-a maddesinde iştirak kazançları istisnası düzenlenmiş olup, söz konusu maddede: "*Kurumların;*

- 1) *Tam mükellefiyete tabi başka bir kurumun sermayesine katılımlarından elde ettikleri kazançlar,*
- 2) *Tam mükellefiyete tabi başka bir kurumun kârına katılma imkânı veren kurucu senetleri ile diğer intifa senetlerinden elde ettikleri kâr payları,*
- 3) *Tam mükellefiyete tabi girişim sermayesi yatırım fonu katılma payları ile girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde ettikleri kâr payları.*

Diğer fon ve yatırım ortaklıklarının katılma payları ve hisse senetlerinden elde edilen kâr payları bu istisnadan yararlanamaz." hükmü yer almaktadır.

Diğer taraftan aynı kanunun 5/1-e maddesinde iştirak hisseleri satış kazancı istisnasına ilişkin düzenlemeler yer almakta olup, ilgili maddede; "*Kurumların, en az iki tam yıl süreyle aktiflerinde yer alan iştirak hisseleri ... satışından doğan kazançların %75'lik kısmı...*" şeklinde düzenleme yapılmıştır.

2.2- Danıştay'ın İptal Kararı Öncesindeki Durum

1 seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin 5.6.2.4.3. bölümünde "Bedelsiz olarak elde edilen hisse senetlerinin satışından sağlanan kazançların durumu" izah edilmiş olup, tebliğin söz konusu bölümü aşağıdaki gibidir:

"Sermaye yedekleri kullanılmak suretiyle sermaye artırımında bulunulması neticesinde sermaye artırımını nedeniyle verilecek bedelsiz hisse senetlerinin, bu şirkete iştirak edenler yönünden aktif ve pasiflerinde bir artışa neden olmaması gerekir. Dolayısıyla, bedelsiz hisse senetleri nedeniyle aktifte tutulan hisselerin sadece adedi değişecek, bedelinde değişme olmayacaktır.

Dönem kârından ayrılan yedekler kullanılmak suretiyle sermaye artırımında bulunulması halinde ise bu işlem sonucu ortaklara bedelsiz hisse senedi verilmesi ile fiilen kâr payı dağıtılması arasında fark bulunmamaktadır. Her iki halde de ortaklar, kurum bünyesinde oluşan kârlar üzerinde tasarrufla bulunma imkanına sahip olmaktadır. Dolayısıyla, kâr yedeklerinden karşılanan sermaye artırımları sonucunda ortaklarca bedelsiz iştirak hissesi iktisap edilmesi durumunda, alınan bu iştirak hisseleri nominal bedelle iştirak hesaplarında izlenecek ve iştirak kazançları istisnası nedeniyle kurumlar vergisine tabi tutulmayacaktır.¹

İştirak edenler yönünden bedelsiz olarak elde edilen hisse senetlerinin satışından doğan kazançların %75'i de maddede yer alan şartlar dahilinde kurumlar vergisinden istisna edilecektir.”

Tebliğın yukarıdaki bölümünün 1. paragrafında ifade edildiği üzere sermaye yedeklerinden karşılanmak suretiyle sermaye artırımına gidilmesi halinde ortakların hisse senetleri sadece adet itibariyle değişecek olup, bedelde herhangi bir değişme olmayacaktır. Diğer bir anlatımla sermaye yedeklerinden karşılanmak suretiyle sermaye artırımına gidilmesi halinde bedelsiz hisse senedi alan ortakların almış oldukları hisse senetlerinin bedelinde değişme olmayıp, adet itibariyle artış olduğu için söz konusu hisse senetlerinin birim maliyetlerinde azalma olacaktır ki bu da hisse senetlerinin elden çıkarılması durumunda kârın daha yüksek olacağı anlamına gelecektir. Bununla birlikte KVK'nın 5/1-e maddesinde yer alan şartların sağlanması halinde elde edilen bu kazancın %75'lik kısmının Kurumlar Vergisinden istisna olacağı tabiidir.

Söz konusu tebliğin yukarıdaki bölümünün 2. paragrafında ise, kâr yedeklerinden karşılanmak suretiyle sermaye artırımına gidilmesi suretiyle ortaklara bedelsiz hisse senedi verilmesi halinde ortakların hisse senetleri hem adet hem de tutar olarak (nominal bedel) değişecek olup, birim maliyette herhangi bir değişme olmayacaktır. Böyle durumda hisse senetlerinin elden çıkarılması durumunda sermaye yedeklerinden karşılanmak suretiyle sermaye artışına gidilmesi halinde ortakların hisse senetlerinin birim maliyetleri düşeceği için kârın yüksek olacağı hususunun aksine kâr daha düşük çıkacaktır. Diğer taraftan tebliğin söz konusu bölümünde kâr yedeklerinden karşılanmak suretiyle sermaye artışına gidilmesi karşılığında ortaklara bedelsiz hisse senedi verilmesi ile fiilen kâr payı dağıtımı arasında fark bulunmadığı hususu ifade edilmiş olup, buna göre ortak kurumlara bedelsiz hisse senedi verilmek suretiyle verilen kâr payı KVK'nın 5/1-a maddesi uyarınca Kurumlar Vergisinden istisna olacaktır.

Bununla birlikte KVK'nın 5/1-a maddesi uyarınca girişim sermayesi yatırım fonu katılma payları ile girişim sermayesi yatırım ortaklıklarının hisse senetlerinden elde edilen kâr payları kurumlar vergisinden istisna olup, diğer fon ve yatırım ortaklıklarının katılma payları ve hisse senetlerinden elde edilen kâr payları çalışmamızın 2.1. bölümünde açıklanan kanun maddesinin son fıkrası uyarınca söz konusu istisnadan faydalanamayacaktır. Buna göre tebliğin 5.6.2.4.3. bölümünün 2. paragrafında ifade edildiği üzere kâr yedeklerinden karşılanarak sermaye artırımına gidilmesi suretiyle ortaklara bedelsiz hisse senedi verilmesi ile fiilen kâr payı dağıtımı arasında fark bulunmadığı hususundan hareketle, söz konusu kâr payının KVK'nın 5/1-a maddesi uyarınca istisna olması hususu girişim sermayesi yatırım fonu ve ortaklıkları haricinde diğer fon ve yatırım ortaklıklarının katılım payları ve hisse senetleri açısından geçerli bulunmamaktadır.

¹ Bu paragraf, Danıştay 4. Dairesi Başkanlığının 14.06.2017 tarih ve Esas No: 2013/2951, Karar No: 2017/5260 sayılı Kararıyla iptal edilmiştir.

2.3- Danıştay'ın İptal Kararı Sonrasındaki Durum

Danıştay 4. Dairesi Başkanlığı'nın 14.06.2017 tarih ve Esas No:2013/2951, Karar No: 2017/5260 sayılı Kararıyla 1 seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliğinin 5.6.2.4.3. bölümünün 2. paragrafı iptal edilmiştir.

Söz konusu iptal kararı kurumlar vergisi mükellefinin, hissesine sahip olduğu gayrimenkul yatırım ortaklığının kâr yedeklerinden karşılanmak suretiyle sermaye artırımına gittiği ve ortağın bu sermaye artışı karşılığında almış olduğu bedelsiz hisse senedinin kâr payı niteliğinde olmadığı savıyla açılmış olduğu dava neticesinde gelmiştir.

Danıştay tarafından tebliğin yukarıda açıklanan paragrafının iptal edilmesi neticesinde, yeni duruma göre gerek sermaye yedeklerinden karşılanmak suretiyle sermaye artırımına gidilmesi, gerekse de kâr yedeklerinden karşılanmak suretiyle sermaye artırımına gidilmesi karşılığında ortaklara bedelsiz hisse senedi verilmesi yönünden durum aynı hale gelmiş olup, buna göre ortakların şirketteki hisse miktarı adet itibarıyla değişecek bedel yönünden herhangi bir değişme olmayacaktır. Bu husus da daha önce ifade edildiği üzere ortakların elinde bulunan hisselerin birim maliyetinin düşmesi anlamına gelir ki, söz konusu hisselerin elden çıkarılması durumunda vergilendirilecek tutar da artacaktır.

Diğer taraftan tebliğ düzenlemesine göre kâr yedeklerinden karşılanmak suretiyle sermaye artırımına gidilmesi halinde ortaklara bedelsiz verilen hisse senedinin söz konusu iptal kararından sonra kâr payı sayılmaması nedeniyle 5520 sayılı KVK'nın 5/1-a maddesinde yer alan istisnai düzenlemeden de faydalanılamayacaktır.

3- SONUÇ

Danıştay 4. Dairesi Başkanlığı'nın 14.06.2017 tarih ve Esas No:2013/2951, Karar No: 2017/5260 sayılı iptal kararıyla oluşan yeni durum ile eski düzenlemenin kurumlar vergisi mükellefi açısından bir bütün olarak değerlendirilmesi neticesinde söz konusu iptal kararı mükellef kurumlar için avantaj mı yoksa dezavantaj mı olduğu hususunda iki farklı durum ortaya çıkacaktır.

Bunlardan ilki; girişim sermayesi yatırım fonu ve ortaklıkları dışında kalan fon ve ortaklıklardır ki, bu fon ve ortaklıklar KVK'nın 5/1-a maddesinin son fıkrası hükmü gereği iştirak kazançları istisnasından faydalanamamaktadırlar. Böylece tebliğin iptal edilen bölümünde yer alan kâr dağıtımı sayılması ve söz konusu kâr payını alan kurumların bu kazançlarının iştirak kazançları istisnası sayılmak suretiyle vergiden istisna edilmesine yönelik hükümden faydalanamaması ve kâr payını kurumlar vergisi beyannamesi matrahına dahil etmesi sonucunu doğurmaktadır ki, iptal kararı söz konusu yatırım fon ve ortaklıklarının lehine olmuştur.

Bir diğer durum ise yukarıda açıklanan yatırım fon ve ortaklıklarının dışında kalan diğer kurumlardır ki, söz konusu kurumlar KVK'nın 5/1-a maddesinde yer alan istisnadan faydalanabildiğinden ve tebliğin kâr yedeklerinden karşılanmak suretiyle sermaye artırımına gidilmesi karşılığında ortaklara bedelsiz hisse senedi verilmesi ile fiilen kâr payı dağıtımı arasında fark bulunmamaktadır demek suretiyle ve ilgili kâr payının kurumlar vergisinden istisna edilmesi nedeniyle yukarıda ifade edilen yatırım fon ve ortaklıkları dışındaki kurumlar açısından iptal kararı dezavantaj sağlamıştır.

Her iki durum açısından ortak dezavantaj ise çalışmamızın 2.3. bölümünde ifade edildiği üzere artık sermaye yedeklerinden karşılanmak suretiyle sermaye artırımına gidilmesi suretiyle bedelsiz hisse senedi verilmesinde olduğu gibi ortakların hisseleri adet itibarıyla artmakta, buna karşılık tutar

itibariyle herhangi bir değişim olmayacağından, söz konusu ortaklık paylarının birim maliyeti düşecek ve elden çıkarılma durumunda vergilendirilecek tutar da artacaktır. Bununla beraber elden çıkarma durumunda KVK'nın 5/1-e maddesinde yer alan şartların sağlanması halinde her iki durumda da kurumların istisnai düzenlemeden faydalanacakları tabiidir.

KAYNAKÇA

- 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu
- 1 seri No.lu Kurumlar Vergisi Genel Tebliği
- Danıştay 4. Dairesi Başkanlığının 14.06.2017 tarih ve Esas No: 2013/2951, Karar No: 2017/5260 sayılı Kararı